

DOBAI ISTVÁN

EMLÉKEK BALÁZS FERENCRŐL

A gyűriük

Az unitárius teológia diákszobájában együtt laktunk. Ezt mi akartuk így, mert szerettük egymást.

Feri mindig tervezett, szervezett, levelezett, sokat olvasott, de lelkéből újat termelni s azt sokak megbotránkozására, megírni versben, méseben, értekezésben szerette legjobban.

Szent-Iványi Sándor szobatársunk — a triumvirátus harmadik tagja — is írt: novellát. Én verseket követtem el. Igen gyakran, igen sokat abban az időben. „Műveinket“ felolvastuk egymásnak. Rendesen kiszáradt torokkal és dobogó szívvel hoztam verseimet. Felolvastam őket. Az eredmény majdnem mindig az volt, hogy Feri és Ivánka szörnyen elbírálták, „levágtak“. Majdnem mindennap levágtak.

Egy este Feri azt mondja: — A verseidből kiadunk egy kötetet.

Gúnynak vettem. De Feri komolyan gondolta, s mikor a szükséges pénz miatt aggodalmaskodtam, kijelentette, hogy repatriáló szülői az egyik bankban nagyobb összeget helyeztek el, hogy Feri a gyenge konviktusi étkezést feljavíthassa, s ebből a pénzből adjuk ki a verseimet. Ferinél a szót mindig tett követte. Másnap a pénzt kivette. Megvásároltuk a papírt. Feri összeválogatta a verseket. Én újra csak aggodalmaskodni kezdtem: ha nem tudjuk eladni a könyveket, miből fizetem vissza neked a kölcsönt? — Ne búsulj — felelte —, egy darabig nem tízóraizom s mindjárt megtérül a kár.

A versesfüzet megjelent. Hétszáz példány rövid idő alatt elfogyott. A kölcsönt visszatettük a bankba. A tiszta nyereségből megvettem a jegygyűriünket.

A mesék

Feri nagyon szerette a gyermekeket. Elhatározta, hogy az elemi iskolásoknak gyermekistentiszteletet fog tartani. Ez akkor nagy újítás volt, de mindenkinek tetszett. Ellenben minden vasárnapra alkalmas mesét találni igen nehéz feladatnak bizonyult. Feri nem is fáradt a kereséssel, hanem megírta a meséket. A munkában vele tartottam: én is mesét írtam. E munkáért áldott jutalmat kaptunk: a gyermekek és szülők őszinte meleg szeretetét. Nagyon boldogok voltunk.

De más gyümölcsötzetési forrást is kerestünk a mesék számára. A Keleti Újságban és a Cimborában. A Feri meséit a lapok már leközlötték, amikor én is beküldtem a Keletinek az első termést. Izgatottan vártam, hogy vajjon közlik-e.

Éppen karácsonyi légációból tértem haza, amikor Feri ujjongva újságolja: „Hozták a mesédet, pénz is áll a házhoz! Itt az újság!“ — Tágra nyitott szemekkel kerestem a mesémet, de nem találtam. A Feri örömét ugratásnak véltem. De Feri rámutat egy címre: *A boldogtalan királyfi*. Itt van.

Ez nem az én mesém, mondtam szomorúan, mert az enyémnek más címe volt.

— Ez az, te boldogtalan, csakhogy jobb címet adtak neki.

Szóról szóra az én mesém volt. Ferivel együtt mentünk a honoráriumért, és igen boldogan tettük zsebre.

A meséinkért még sok pénzt kaptunk. Feri gyermeteg tiszta lelkének kristálytükre a *Mesefolyam* című kötete, melyet a mesekirály Benedek Elek adott ki.

Lyukas cipő

Egy népes ifjúsági konferencián előadást tartottam. A lelki típusokról beszélve a legértékesebb kategóriát neveztem meg. Hogy az elvont fejtegetést érzékeltessem, ezeket mondtam: Ennek a csoportnak méltó képviselője Henri Barbusse és Balázs Feri, akik rongyosan, lyukas cipőben is zárandokolnak, hogy örök igazságok magvetői legyenek.

Erre a hallgatóság részéről élénk derű nyilatkozott meg. Hátrapillantok. Balázs Feri magasra emelve a lábát, mutatta, hogy a cipője csakugyan lyukas.

Lyukas cipővel zárandokolt négy világrészen át, hogy elvethesse magát a székely rög alá.

A tréfakedvelő.

Nagyon szerette a tréfát. Élvezettel adta elő a jobbnál jobb adomákat.

Tanulósobánk szépítésére pénzforrást kerestünk. Elhatároztuk, hogy minden magyartalan kifejezésért egy lejt, a nyelvtani hibáért kettőt, illetlen szóért hármát és a rossz viccért, amin nem lehet kacagni, öt lejt fizet a „vétkes“ a közös pénztárba. Sokszor vétkezünk, s a pénz szépen gyűlt. De Feri még nem fizetett semmit. Erre elhatároztuk, hogy nem fogunk nevetni a tréfáin.

Vacsora után volt. Feri elmond egy igen jó tréfát, és mi emberfeletti önuralommal legyőztük önmagunkat: nem nevettünk. Ehhez hasonlókért fizetett Feri sokszor egymásután öt-öt lejt.

A gyorsan gyarapodó pénztárból térképeket és képecskéket vásároltunk. A Feri öt lejei nagyban hozzájárultak szobánk díszítéséhez.

A teológia egyetlen vicclapját egy példányban Feri írta, rajzolta és szerkesztette. Ebben van arany humorának sok kedves megnyilatkozása.

Mégis prédikáció

Ima- és prédikáció-pályázatra dolgozatokat adtunk be. Az imával Feri nyert, de a nagyobb díjat a beszédért nekem juttatta a sors. Feri ezért sértett önérzettel kijelentette:

— A te prédikációd nem is prédikáció. — Erre én azt feleltem, hogy elismerem, a te imádhoz az enyém nem ér föl, méltán kaptad te a pályadíjat. Feri mosolyogni kezdett, s meleg hangon ezt mondta:

— Mégis prédikáció a te prédikációd.

A rózsák

„Köszönöm a rózsákat, a vargyasi rózsákat. Ott állanak a kicsi asztalon az ágyam mellett. És olyan jól tetted, hogy írtál, Pista. Nagyon régen nem találkoztunk.“

A *Rög alatt* c. könyvének megjelenése után egy nagy doboz rózsát küldtem neki, s ő így köszönte meg. A levél hosszú, fájdalmas, panaszos s mégis remélő; drága bizonyítéka vergődő nagyszerű lelkének.

Én rossz barát, nem válaszoltam, pedig újra nyílnak a rózsák, az én rózsáim.

Most emlékrózsákat szedtem, sírjára tettem... Mindegyikben egy könny van... Férfikönnyek. Érte.

FÓRIS GÉZA

ADATOK A PIPEI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

I.

A pipei egyházközség életéről, múltjáról kevés írás látott napvilágot. E félreeső, a Segesvár—Balavásár közötti útszakaszon, Szásznádistól jobb kézre eső település egy hegyektől körülzárt keskeny völgyben, jobban mondva inkább árok fenekén fekszik. Itt élte életét, hullatta verejtékét a hegyek oldalán teraszosan művelt keskeny földsávok rögére vagy az öreg szőlőhegyek eléggé meredeken kiugró homlokára. A mostoha körülmények, a sovány hegyek nagy árat követeltek a barna kenyérért. Kemény volt a harc a könyörtelen halállal szemben is, mely végezte a maga munkáját. Megtörtént, hogy egy évben harminc koporsót kellett kikísérni a temetőbe az akkor 280 lelket számláló egyházközségből.

1957-ben, amikor elfoglaltam az egyházközség lelkészi állását, még két szűk ablakú szalmafedeles kunyhó emlékeztetett a régi századok építkezésére, de csakhamar azok is eltűntek. A háború után 21 új lakóház épült. A lélekszám évről évre emelkedik, ami a hazai egészségvédelemnek is köszönhető. Majdnem teljesen felszámolták a gyermekhalandóságot, és a járványos betegségek ma már nem szedik könyörtelen áldozataikat, mint ezeltűt. Az 1950-es évek végére az egyházközség lélekszáma emelkedett. Azóta a rohamosan fejlődő ipar — jobb megélhetést nyújtva — utat nyitott a valamikor az urak földjét művelő jobbágyok,